

אוניברסיטת בן-גוריון

מזכירות אקדמית

קדם מכינת הישגיים להייטק

מדינת ישראל – מבוא הסטורי

סמסטר קיץ תשע"ט

שם הקורס בעברית: מדינת ישראל – מבוא היסטורי

שם קורס באנגלית: Historical Introduction to the State of Israel

מספר קורס: 527050136

אופן הוראה: שיעור

מספר שעות: 32 שעות

שם המרצה: הדס חן-צבר

סוג המקצוע: חובה

דוא"ל: ch eh@post.bgu.ac.il

תקציר הקורס:

הקורס יעסוק בתהליכי בניית הממסד הישראלי והחברה הישראלית בעשור הראשון. במהלך הקורס נדון בתהליכים שהביאו מחד לידי המעבר מישוב יהודי למדינה ריבונית, ומאידך לידי דעיכתו של הלאום הערבי בצל המנדט הבריטי. לצד זאת, נעמוד על פניה השונים של הציונות, תוך אבחנה בין ציונות אירופאית לבין זו שצמחה בארצות האסלאם. בנוסף, נבחן את התרקמותה של החברה הישראלית תוך דיון במדיניות העלייה, היחס כלפי המיעוט הערבי וסוגיית הדת אל מול המסורת.

מטרות הקורס:

- ◆ הכרת ההיסטוריה של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית מפרזמות שונות
- ◆ פיתוח חשיבה ביקורתית

דרישות הקורס והרכב הציון:

- ◆ נוכחות חובה
- ◆ השתתפות פעילה בשיעור
- ◆ מבחן (100%)

שיטת הלימוד:

הרצאות ודיונים

תכנית הקורס וחומרי הקריאה:

קריאה לשיעור:	נושאים מרכזיים	שיעור
	הצגת הקורס ודיון מקדים למחקר ההיסטורי: <ul style="list-style-type: none">◆ הצגת הקורס ודרישותיו◆ דיון - חקר ישראל והציונות: זוויות שונות למחקר היסטורי.◆ הצעות לתיקוף הקורס	1-2
ברטל, ישראל, "ישוב ישן" ו'ישוב חדש' – הדימוי והמציאות". בתוך: קתדרה 2, 1976.	מי ומי המתיישבים - קווי מתאר למתיישבים בפלסטין: <ul style="list-style-type: none">◆ בין ישוב ישן לישוב חדש עם בואם של המהגרים הציונים.◆ ציונות מהמזרח – יש דבר כזה?◆ הערבים: דת, כלכלה ופוליטיקה.	3-4

<p>חנה ספרן. <u>לא רוצות להיות נחמדות</u>: המאבק על זכות הבחירה לנשים וראשיתו של הפמיניזם החדש בישראל. הדר הכרמל: פרדס, 2006. חמישה ארגונים - חמש נשים, עמ' 27-56. הלל כהן. תרפ"ט: <u>שנת האפס בסכסוך היהודי-ערבי</u>. ירושלים: כתר ספרים, 2005.</p>	<p>מאידיאולוגיות מודרניות לפוליטיקה ממסדית בתקופת הישוב:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ המפלגות הראשונות והשפעת יהודי חו"ל ◆ מאבקן של הסופרז'יסטיות הציוניות ◆ מה הביא לידי שינוי השפה הפוליטית של יהודי ארצות האסלאם בפלסטין? 	<p>5</p>
<p>רשיד ח'אלדי. כלוב הברזל: <u>סיפור מאבקם של הפלסטינים למדינה</u>, עמ' 46-67.</p>	<p>מלחמת העצמאות</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ממחותרות לצבא לאומי ◆ "הנכבה" - נקודת המבט הערבית 	<p>6</p>
<p>משה צוקרמן. "היבטים של שלילת הגלות". בתוך: גלויות ישראליות (עורך: עופר שיף), עמ' 232-240.</p>	<p>הכרזת העצמאות כמניפסט היסטורי</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ קונטקסט היסטורי להכרזה ◆ מגילת העצמאות כמקור ראשוני ◆ מעמדה המשפטי של המגילה 	<p>7</p>
<p>אבי בראלי. <u>מפא"י בראשית העצמאות</u>: 1953-1948. ירושלים: יד יצחק בן-צבי, עמ' 137-148.</p>	<p>הקמת הממשלה הראשונה:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ בחירות ראשונות ◆ עקרונות הממשלה הראשונה 	<p>8</p>

<p>ירון צור, "העלייה מארצות האסלאם". בתוך: העשור הראשון: תש"ח-תשי"ח, עמ' 57-82.</p>	<p>9 העלייה הגדולה – רקע היסטורי</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ הרכב העולים ◆ מדיניות העלייה והלבטים הראשונים 	<p>9</p>
<p>סמי שלום שטרית, <u>המאבק המזרחי בישראל: 1948-2003</u>.</p>	<p>10 חלק ראשון: יחסי כוח במדינה החדשה – המקרה המזרחי והניסיון למאבק</p>	<p>10</p>
<p>שרה אוסצקי-לזר, "הממשל הצבאי כמנגנון שליטה באזרחים הערבים: העשור הראשון, 1958-1948" המזרח החדש מג.</p>	<p>11 חלק שני: יחסי כוח במדינה החדשה – המקרה הערבי</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ לבטי הממסד באשר למיעוט החדש במדינה הריבונית ◆ הממשל הצבאי ומאפייניו ◆ ניסיונות למאבקים פוליטיים 	<p>11</p>
<p>יהודה שנהב, <u>היהודים-הערבים: לאומיות, דת וזהות</u>. תל אביב, עם עובד, 2003.</p>	<p>12 בין מסורת לדת במדינה החדשה</p>	<p>12</p>
	<p>13 סיכום קורס</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ סיכום סוגיות הלימוד והכנה למבחן 	<p>13</p>

* חומרי הקריאה יהיו זמינים באתר הקורס.

** יתכנו שינויים קלים בחומרי בקריאה.